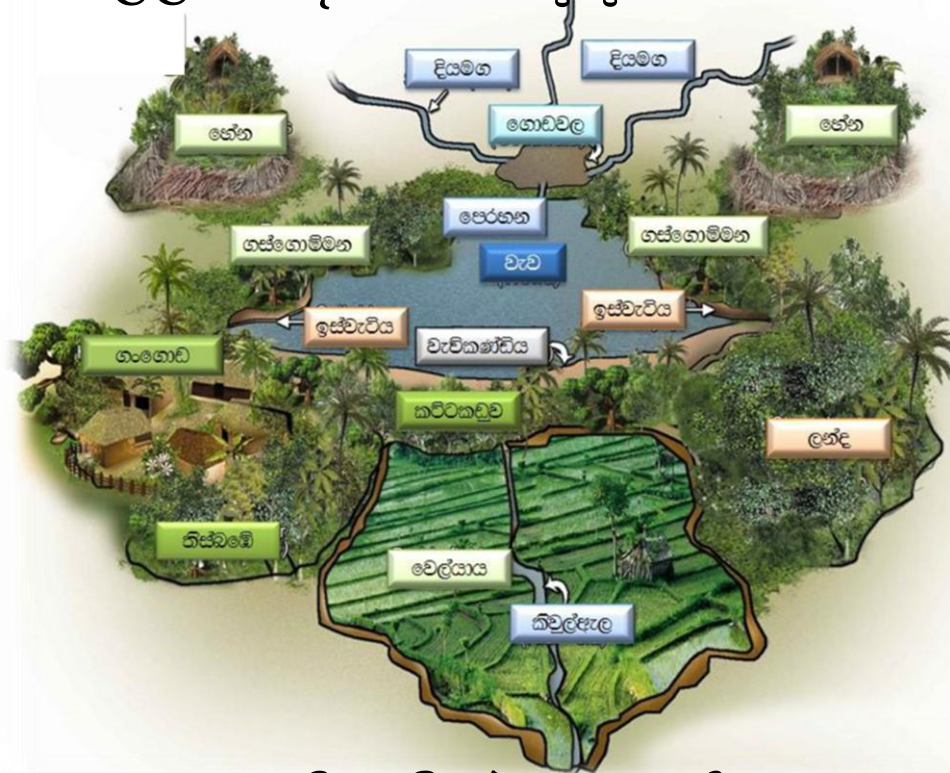

එල්ලංගා පද්ධතියක් යනු කුමක්ද?

එල්ලංගා පද්ධතියක් සතූ ගුණාංග සහ එහි වැදගත්කම

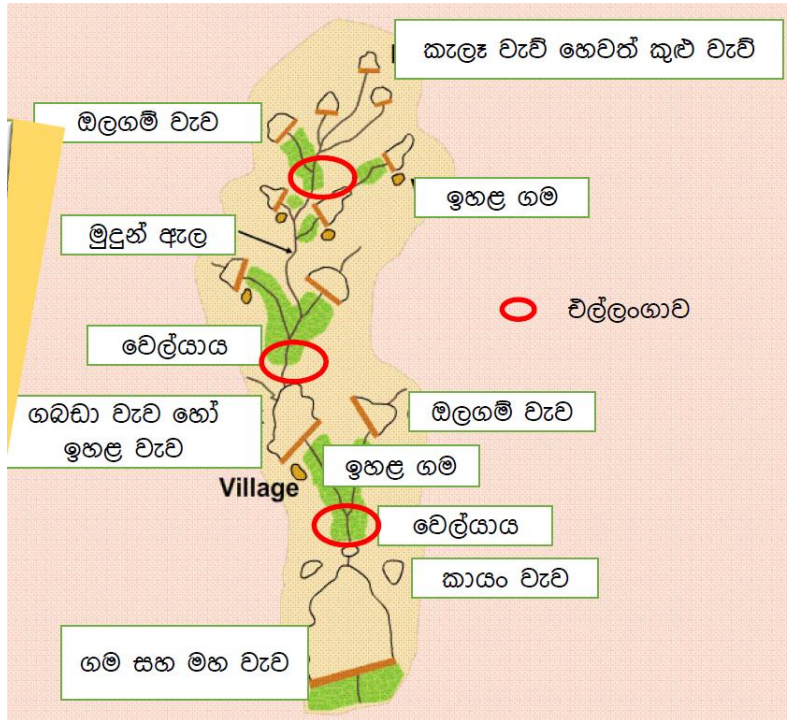
දේශගුණ සුහුරු වාරි කෘෂිකර්ම ව්‍යාපෘතිය - ෭෨ව සහ දකුණ - 2025

(01). එල්ලංගා පද්ධතියක් යනු කුමක්ද?

- එල්ලංගා පද්ධතියක් යනු යනු වියළි කලාපීය හූ දර්ශණයක් (වියළි කලාපීය පරිසරයක්) තුළ පිහිටි කාලීන දිය දහරා (කෙටිකාලීන/නාවකාලික දිය දහරා) සහිත කුඩා ජලපෝෂක ප්‍රදේශයකින් ලබාගන්නා ජලය රැස්කරමින්, හරවා යවමින් සහ ප්‍රයෝජනයට ගනිමින් සංවිධානය කරන ලද එකිනෙකට සම්බන්ධ වූ වැව් පද්ධතියක් සහිත ක්‍රමවේදයකි.
- මෙම එල්ලංගා පද්ධති මගින් මිනිස්, සත්ව සහ ශාක ප්‍රජාවගේ මූලික අවශ්‍යතාවයන් සපුරාලීමට උපකාර වන අතර තිරසාර පදනමක් මත මිනිසාගේ මැදිහත් වීමකින් යුතුව ජලය සහ භූමි සම්පත් සංවිධානය කර ඇති පරිසර පද්ධතියකි.

එක්සත් ජාතීන්ගේ ආහාර හා කෘෂිකර්ම සංවිධානය විසින් 2018 අප්‍රේල් 19 වන දින ලංකාවේ වියළි කලාපයේ ක්‍රියාත්මක වන මෙම එල්ලංගා ගම්මාන/ එල්ලංගා පද්ධතීන් ක්‍රමවේදය ගෝලීය වශයෙන් වැදගත්වන ලෝක කෘෂිකාර්මික උරුමයක් ලෙස නම්කර තිබේ.

එල්ලංගා පද්ධතියක් සතු මූලික ස්වරූපය/පෙනුම සහ ලක්ෂණ.

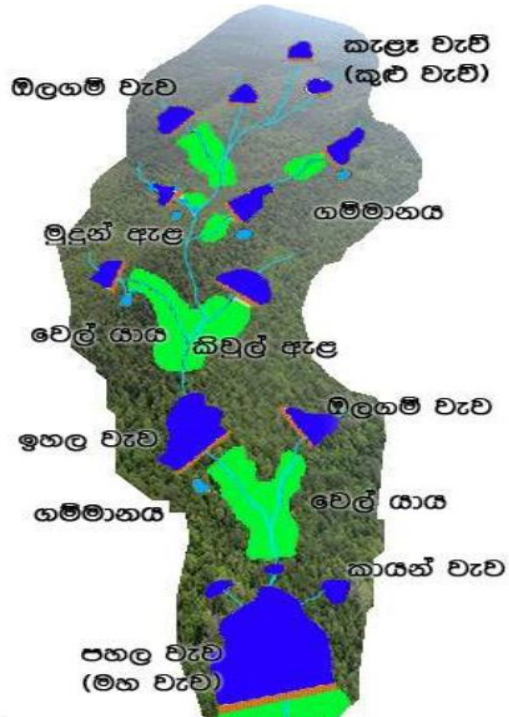

(02). එල්ලංගා පද්ධතියක් සතු ප්‍රධාන ලක්ෂණ:

- වැව් එකිනෙක සම්බන්ධව පවතී: වැව් කිහිපයක් එකිනෙකට සම්බන්ධිතව වැව් පද්ධතියක්/ මාලාවක් ලෙස පිහිටා ඇති අතර, ඒ සෑම වැවක්ම පෙර පිහිටි වැවට වඩා තරමක් පහළින් පිහිටා දාමයක් සාදයි.
- ජල කළමනාකරණය: වැසි ජලය ඉහළින් පිහිටි වැව්වල එකතු කර ඇලමාර්ග ජාලයක්/පද්ධතියක් හරහා පහළ පිහිටි වැවු වලට ගලා යන අතර එමගින් කාර්යක්ෂමව ජලය ගබඩා කිරීම සහ බෙදා හැරීම සඳහා ඉඩ සලසයි.
- ප්‍රජා පාදකත්වය/මූලිකත්වය: සාම්ප්‍රදායිකව, මෙම එල්ලංගා පද්ධති දේශීය ප්‍රජාවන් විසින් කළමනාකරණය කරන ලද අතර, එමගින් නිමිකාරිත්වය සහ වගකීම පිළිබඳ ධනාත්මක හැඟීමක් ඇති කරයි.

- තිරසාරභාවය සහ කාර්යක්ෂමතාව: වෘත්තීයකරණය සහ කාන්දු වීම හරහා ජල හානිය අවම කරන අතරම ජල භාවිතය උපරිම කිරීම මෙම පද්ධතිය අරමුණු කරයි.
- පාරිසරික සලකා බැලීම්: භූ ජලය පෝෂණය වීම වැඩි දියුණු කිරීම, පාංශු බාදනය අඩු කිරීම සහ ශාක සහ සත්ව විවිධත්වය මෙන්ම ගුණාත්මය වැඩිදියුණු කිරීම සඳහා ජල පෝෂක ප්‍රදේශ සහ ඒ අවට සුදුසු පෙදෙස් වල ගස් වැවීම වැනි අංග බොහෝ විට ඇතුළත් කර ඇත.

එල්ලංගා පද්ධතියක් සතු මූලික ස්වරූපය/පෙනුම සහ ලක්ෂණ.

(03). එල්ලංගා පැද්ධතිවල වැදගත්කම/ ප්‍රයෝජනයන්:

- **ආහාර සුරක්ෂිතතාව:** වාරිමාර්ග සඳහා විශ්වාසදායක ජල සැපයුමක් සහතික කිරීම මගින් විශේෂයෙන් ශ්‍රී ලංකාවේ ප්‍රධාන ආහාරයක් වන වී වගාව සඳහා සහ අනෙකුත් වගාවන් සඳහා විශ්වාසවන්ත ජල සැපයුමක් ලබා දීම.
- **ග්‍රාමීය ජීවනෝපායන් වඩිදියුණු කිරීම:** කෘෂිකර්මාන්තය සහ අනෙකුත් අවශ්‍යතා (ධීවර කර්මාන්තය, ස්නානය, බීමට, පිරිසිදුකිරීම් , සත්වයන්ට අවසා ජල සැපයුම, සංචාරක කර්මාන්තය සහ වෙනත් අවශ්‍යතා) සඳහා තිරසාර ජල මූලාශ්‍රයක් ලබා දීමෙන් ගොවීන්ගේ සහ ග්‍රාමීය ප්‍රජාවන්ගේ ජීවනෝපායන්ට සහාය වීම.
- **සමාජ-ආර්ථික සංවර්ධනය:** ස්ථාවර ආහාර සහ ආදායම් මාර්ගයක් ලබා දීමෙන් ග්‍රාමීය ප්‍රජාවන්ගේ සංවර්ධනයට දායක වීම.

- සංස්කෘතික උරුමය: පුරාණ ශිෂ්ටාචාරවල දක්ෂතාවය සහ සම්පත්දායකත්වය ප්‍රදර්ශනය කරමින් ශ්‍රී ලංකාවේ සංස්කෘතික උරුමයේ වැදගත් කොටසක් නියෝජනය කරයි.
- පරිසර පද්ධති සහ ජෛව විවිධත්වය ආරක්ෂා කිරීම සහ වැඩිදියුණු කිරීම: මෙමගින් ජලපෝශක ප්‍රදේශ, කට්ට කඩුව සහ අනෙකුත් ප්‍රදේශ ආරක්ෂා කිරීම සහ සුදුසු ශාක හඳුන්වාදීම සිදු වේ. එමගින් පංශුබාදනය අවම වීම, පරිසර පද්ධති දියුණු වීම මෙන්ම, එමගින් සත්වයන්ට සුදුසු වාසස්ථාන සහ අහාර ප්‍රභවයන් ඇතිවීම මගින් ජෛව විවිධත්වය දියුණු වීම සහ වගාවන්ට සතුන්ගෙන් වන හානි අවම වීම.

(04). එල්ලංගා පද්ධති සම්බන්ධ අභියෝග සහ වත්මන් තත්ත්වය:

- නොසලකා හැරීම සහ අබලන් වීම: නඩත්තු නොමැතිකම (වැවු සහ ඇලමාර්ග), රොන්මඩ තැන්පත්වීම සහ පද්ධතිය ආක්‍රමණය (වැව්වල ඉහල ජල පෝෂක ප්‍රදේශ, කට්ටකඩුව, සහ අවට වැව් රක්ෂිත ප්‍රදේශ) හේතුවෙන් මෙම පැරණි පද්ධති බොහොමයක් අබලන් වී ඇත.
- දේශගුණික විපර්යාස: වර්ෂාපතන රටා වෙනස් වීම සහ ජල ඉල්ලුම වැඩිවීම පද්ධතියේ තිරසාරභාවයට අභියෝග එල්ල කරයි.
- නවීකරණ අවශ්‍යතා: මූලික මූලධර්ම අදාළ වුවද, සමකාලීන අභියෝගවලට මුහුණ දීම සඳහා පද්ධතිය තිරසාර නවීකරණය කිරීමේ අවශ්‍යතාවයක් පවතී.
- වැවු පරිසර පද්ධතිය පිරිහීම: අවට ප්‍රජාව මගින් වැවු පරිසර පද්ධතිය ආක්‍රමණය කිරීම සහ වගාකටයුතු, ගවපාලනය සහ වෙනත් කටයුතු වලට යොදා ගැනීම නිසා පද්ධතියේ මූලික අංග පරිහානියට ලක්වීම. *(ගස්ගොම්මන, ලන්ද, කට්ටකඩුව, ඉස්වැටිය වැනි අංග)*

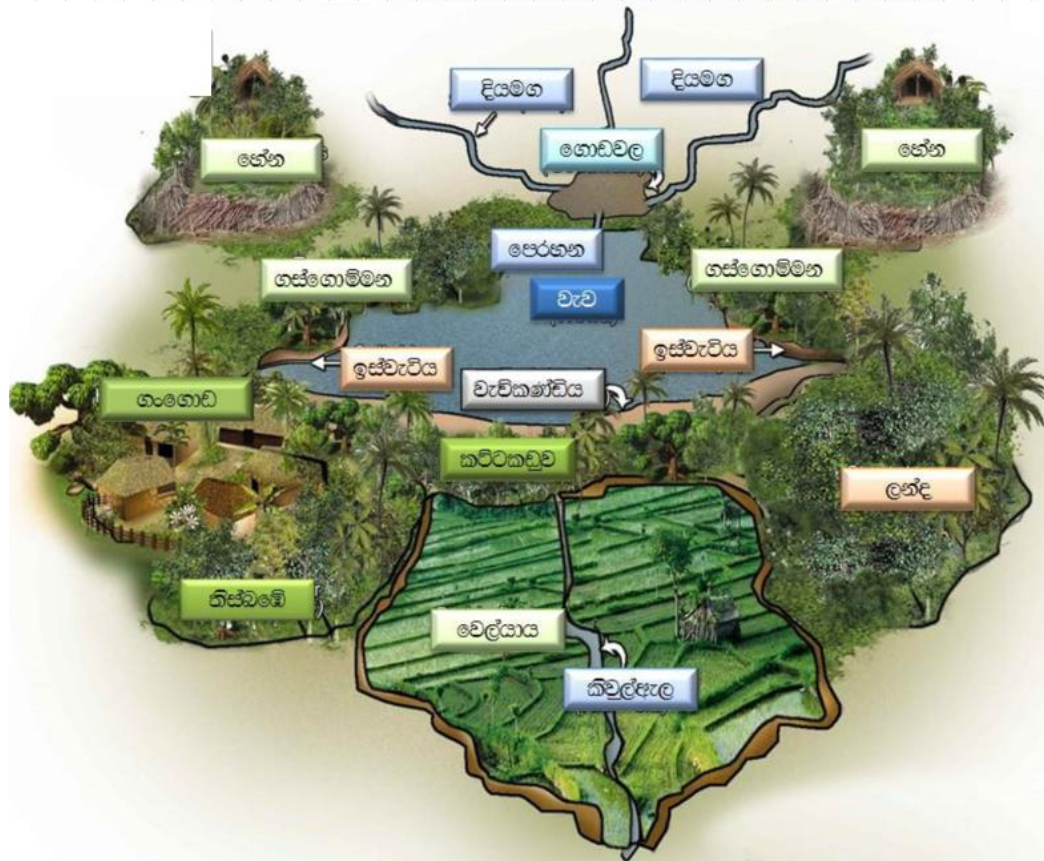
(05). පුනරුත්ථාපන කටයුතු:

මෙම පැරණි ඵලලංගා පද්ධති සහ එහි අංගයන් පුනරුත්ථාපනය කර පුනර්ජීවනය කිරීමට උත්සාහයන් කෘෂිකර්ම, පශු සම්පත්, ඉඩම් සහ වාරිමාර්ග අමාත්‍යාංශය යටතේ ක්‍රියාත්මක වන දේශගුණ සුහුරු වාරි කෘෂිකර්ම ව්‍යාපෘතිය (**Climate Smart Irrigated Agriculture Project – CSIAP**) මගින් ක්‍රියාත්මක වෙමින් පවතී, ඒවාට ඇතුළත් වන්නේ:

- වැවේ කොටස් පුනරුත්ථාපනය, වැව් රොන්මඩ ඉවත් කිරීම සහ පිරිසිදු කිරීම
- වැව් බැම් අලුත්වැඩියා කිරීම සහ ශක්තිමත් කිරීම
- ඇළ මාර්ග සහ ඇළ මාර්ග පුනරුත්ථාපනය කිරීම

- ප්‍රජා පාදක කළමනාකරණය සහ ඵල්ලංගා පද්ධති සම්බන්දව ජනතාව දනුවත් කිරීම.
- නවීන තාක්ෂණයන් ඒකාබද්ධ කිරීම
- ඵල්ලංගා පද්ධති සතු මූලික පාරිසරික ලක්ෂණ වැඩිදියුණු කිරීම සහ නැවත හඳුන්වාදීම ප්‍රජා දායකත්වයද ඇතුළත්ව. (ගස්ගොම්මන, ලන්ද, කට්ටකඩුව, ඉස්වැටිය වැනි අංග,)
- ඵල්ලංගා පද්ධති කලමණාකරන කමිටු සහ ක්‍රමවේද මගින් පද්දතියේ තෝරාගත් කොටස් පුනරුත්ථාපනය කිරීම සහ ඵල්ලංගා පද්ධති පිළිබඳ ග්‍රාමීය ප්‍රජාව සහ පාසල් ප්‍රජාව දැනුවත් කිරීම. (ප්‍රායෝගික සහ න්‍යායාත්මක ක්‍රම මගින්)
- වෙනත්..

පුරාණ වැව් පරිසර පද්ධතියක මූලික ලක්ෂණ

(06). එල්ලංගා පද්ධතියක ප්‍රධාන කලාප හතරකින් සමන්විත වන අතර, ඒවාට ඇතුළත් වන්නේ, (i) වැව සහ එහි මූලික අංගයන් (ii) ඇළ මාර්ග සහ කුඹුරු, (iii) ආරක්ෂිත වනාන්තර සහ ජල පෝෂක ප්‍රදේශය සහ (iv) නිවාස.

(i) වැව සහ එහි මූලික අංගයන්

- සොරොච්ච: ජලය මුදා හැරීමට සහ නියාමනය කිරීමට භාවිතා කරයි)
- දියකැට පහන: ජල මට්ටම් දර්ශකය
- රළපනාව: ජල රළ හේතුවෙන් බාදනය වළක්වා ගැනීම සඳහා ජලාශයේ ඉවුරේ ඇති ගල් ඇතුරුම
- පිටවන: අතිරික්ත ජලය ඉවත් කිරීමට
- වැව් තවුල්ල: ඉහළ ජලයෙන් යටවන ප්‍රදේශය
- දිය මංකඩ: ස්නානය සහ පානීය ජලය එකතු කිරීම සහ ඒ ආශ්‍රිත ක්‍රියාකාරකම් සඳහා වෙන්කල ස්ථාන

- කට්ටකඩුව: වැව් බැම්ම සහ පහල කුඹුරු අතර ගස් වලින් සමන්විත පටු තීරුව.

(ii) ඇළ මාර්ග සහ කුඹුරු

- කුරුළු පාලුව: කුරුල්ලන් සඳහා වෙන්කල කුඩා කුඹුරු කොටස
- ගස්ගොම්මන: ගස් තීරය
- ඉස්වැටිය: පාංශු කඳු වැටිය
- පෙරහන
- ලන්ද: පඳුරු සහිත බුම්කොටස්
- හේන: වැසි ජලයෙන් වගා කරන ගොඩ වගාවන්
- මුකලාන: ජල පෝෂක කලාප
- කුළු වැව: රොන්මඩ එකතු වීම සඳහා කුඩා වැව.

(iii) ආරක්ෂිත වනාන්තර සහ ජල පෝෂක ප්‍රදේශය

- ගොඩවල: තුන්වන කලාපයේ දක්නට ලැබේ

(iv) නිවාස

- ගම සහ තිස්බ්බේ: ගමේ ආරක්ෂක කලාපය වලින් සමන්විත වේ

ජලය පිරිසිදු කිරීම සඳහා ‘දියමංකඩ’ හි කුඹුක් ගස් සිටුවනු ලබන අතර එහිදී මිනිස් පරිභෝජනය සඳහා ජලය ලබා ගනී. වැව් ඉස්මත්ත හෙවත් ජල පෝෂක ප්‍රදේශය තුළ ඇති වනාන්තර ආවරණය මගින් භූගත ජල සම්පත් වැඩිදියුණු කිරීම සහ පංඝු බාදනය වලක්වීමටද උපකාරී වේ. ලවණතාව සහ බැර ලෝහ වැනි අනෙකුත් අපද්‍රව්‍ය අඩු කිරීමෙන් ජලය පිරිසිදු කිරීමට “කට්ටකඩුව” උපකාරී වෙයි.

තොරතුරු එකතු කිරීම සහ සැකසීම

එච්. පී. තමිඳු සඳරුවන්

පරිසර ආරක්ෂණ නිලධාරී

දේශගුණ සුහුරු වාරි කෘෂිකර්ම ව්‍යාපෘතිය - උඹ සහ දකුණ

Climate Smart Irrigated Agriculture Project – CSIAP (Uva & Southern)

12.02.2025